

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 25 noiembrie 2022
(OR. en)

13948/22

**Dosar interinstituțional:
2022/0264 (NLE)**

**SOC 578
GENDER 168
EMPL 395**

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Subiect: RECOMANDARE A CONSILIULUI privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și accesibile din punct de vedere financiar

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din ...

**privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate
și accesibile din punct de vedere financiar**

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292 coroborat
cu articolul 153 alineatul (1) litera (k),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Serviciile de îngrijire pe termen lung accesibile, inclusiv din punct de vedere financiar, și de înaltă calitate permit persoanelor care au nevoie de îngrijire să își mențină autonomia cât mai mult timp posibil și să trăiască cu demnitate. Acestea contribuie la protejarea drepturilor omului, la promovarea progresului social și a solidarității între generații, la combaterea excluziunii sociale și a discriminării și pot contribui la crearea de locuri de muncă.
- (2) În noiembrie 2017, Parlamentul European, Consiliul și Comisia au proclamat Pilonul european al drepturilor sociale¹, stabilind 20 de principii pentru a sprijini buna funcționare și echitatea piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială. Principiul 2 promovează egalitatea de gen prin promovarea egalității de tratament și de șanse între femei și bărbați în toate domeniile. Principiul 9 promovează dreptul persoanelor cu responsabilități de îngrijire la echilibrul dintre viața profesională și cea privată. Principiul 10 subliniază drepturile lucrătorilor la un nivel ridicat de protecție a sănătății și securității în muncă. Principiul 17 recunoaște dreptul persoanelor cu handicap la incluziune, în special la servicii care să le permită să participe pe piața muncii și în societate. Principiul 18 privind îngrijirea pe termen lung prevede că orice persoană are dreptul la servicii de îngrijire pe termen lung de bună calitate și accesibile din punct de vedere financiar, în special la servicii medicale la domiciliu și servicii comunitare.

¹ Proclamația interinstituțională privind Pilonul european al drepturilor sociale (JO C 428, 13.12.2017, p. 10).

- (3) Serviciile de îngrijire pe termen lung organizate de autoritățile publice, la nivel național, regional sau local, sunt considerate în principal servicii sociale de interes general, deoarece au o funcție socială clară. Acestea facilitează incluziunea socială și protejează drepturile fundamentale ale tuturor persoanelor care au nevoie de îngrijire, inclusiv ale persoanelor în vârstă.
- (4) În conformitate cu „Raportul privind îngrijirea pe termen lung: tendințe, provocări și oportunități într-o societate în curs de îmbătrânire” al Comisiei Europene și al Comitetului pentru protecție socială¹ (denumit în continuare „Raportul din 2021 privind îngrijirea pe termen lung”), majoritatea îngrijitorilor sunt femei. Decalajul observat în ceea ce privește repartizarea activităților de îngrijire între femei și bărbați reprezintă unul dintre principalii factori determinanți ai inegalității de gen pe piața forței de muncă. În medie, femeile au venituri mai mici, inclusiv pensii mai mici, și sunt potențial mai puțin în măsură să își permită servicii de îngrijire; în același timp trăiesc mai mult decât bărbații și, prin urmare, au mai multă nevoie de îngrijire pe termen lung și sunt expuse unui risc mai ridicat de sărăcie și de excluziune socială pe parcursul vieții. Prin urmare, asigurarea unor servicii de îngrijire formală pe termen lung adecvate și accesibile din punct de vedere financiar, precum și a unor politici de îmbunătățire a condițiilor de muncă din sector și de reconciliere a muncii remunerate cu responsabilitățile de îngrijire ar putea contribui la sprijinirea egalității de gen.

¹ Comisia Europeană, Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune și Comitetul pentru protecție socială, Raport privind îngrijirea pe termen lung: tendințe, provocări și oportunități într-o societate în curs de îmbătrânire (*Long-term care report: trends, challenges and opportunities in an ageing society*), Oficiul pentru Publicații, 2021.

- (5) Prezenta recomandare promovează aplicarea articolelor 21, 23, 24, 25, 26, 31, 33 și 34 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹, care vizează nediscriminarea, egalitatea între femei și bărbați, drepturile copilului, drepturile persoanelor în vârstă, integrarea persoanelor cu handicap, condițiile de muncă corecte și echitabile, precum și dreptul la viața de familie și la viața profesională și dreptul la securitate socială și la asistență socială.
- (6) Prezenta recomandare respectă Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, care recunoaște dreptul egal al tuturor persoanelor cu handicap de a trăi independent în comunitate având o libertate de alegere egală cu a celorlalte persoane.
- (7) Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, adoptat de Comisie la 4 martie 2021, a anunțat o inițiativă privind îngrijirea pe termen lung cu scopul de a stabili un cadru de reforme ale politicilor care să orienteze dezvoltarea unui sistem sustenabil de îngrijire pe termen lung capabil să asigure un acces mai bun la servicii de calitate pentru persoanele aflate în dificultate, și a încurajat statele membre să investească în forța de muncă din domeniul sănătății și al îngrijirii, îmbunătățind condițiile de muncă ale acestora și accesul său la formare.

¹ JO C 326, 26.10.2012, p. 391.

- (8) Raportul din 2021 privind îngrijirea pe termen lung subliniază că cererea de servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate este în creștere iar creșterea ofertei cu privire la aceasta poate contribui la egalitatea de gen și la echitatea socială. Raportul respectiv identifică accesul, accesibilitatea financiară și calitatea drept provocări-cheie în domeniul îngrijirii pe termen lung, o forță de muncă adecvată fiind esențială pentru a răspunde cererii tot mai mari de servicii de înaltă calitate, subliniind, în același timp, faptul că îngrijirea informală implică adesea costuri neglijate.
- (9) Se preconizează că îmbătrânirea populației va contribui la creșterea cererii de îngrijire pe termen lung, deoarece declinul capacității funcționale și nevoia de îngrijire pe termen lung sunt asociate cu vârstele mai înaintate. În conformitate cu Raportul din 2021 privind îngrijirea pe termen lung, se preconizează că numărul persoanelor cu vârsta de cel puțin 65 de ani va crește cu 41 % în următorii 30 de ani, de la 92,1 milioane în 2020 la 130,2 milioane în 2050, în timp ce numărul persoanelor cu vârsta de cel puțin 80 de ani este estimat să crească cu 88 %, de la 26,6 milioane în 2020 la 49,9 milioane în 2050.
- (10) Pandemia de COVID-19 a afectat sistemele de îngrijire pe termen lung, a exacerbat multe deficiențe structurale preexistente, în special lipsa unor servicii de calitate și deficitul de lucrători, și a evidențiat necesitatea urgentă de a se consolida reziliența sistemelor de îngrijire pe termen lung și de a se intensifica eforturile de îmbunătățire a autonomiei personale și de facilitare a unei vieți independente.

- (11) În conformitate cu „Raportul din 2021 privind îmbătrânirea populației – Proiecții economice și bugetare pentru statele membre ale UE (2019-2070)” al Comisiei Europene și al Comitetului pentru politică economică, există diferențe semnificative de la un stat membru la altul în ceea ce privește nivelul finanțării publice pentru îngrijirea pe termen lung, unele țări investind mai puțin de 1 % din PIB, în timp ce altele cheltuiesc mai mult de 3 % din PIB. În 2019, cheltuielile publice cu îngrijirea pe termen lung s-au ridicat la 1,7 % din PIB-ul Uniunii în conformitate cu raportul respectiv, ceea ce reprezintă mai puțin decât valoarea estimată a orelor de îngrijire pe termen lung furnizate de îngrijitorii informali, estimată la aproximativ 2,5 % din PIB-ul Uniunii¹. În statele membre cu cheltuieli publice reduse pentru îngrijirea pe termen lung, utilizarea serviciilor formale de îngrijire pe termen lung este mai limitată. Cererea tot mai mare de servicii de îngrijire pe termen lung sporește presiunea asupra cheltuielilor publice, impunând totodată îmbunătățirea raportului cost-eficacitate al furnizării de servicii de îngrijire pe termen lung, de exemplu prin politici de promovare a sănătății și de prevenire, o mai bună integrare și direcționare a serviciilor, colectarea de date și dovezi și utilizarea noilor tehnologii și a tehnologiilor digitale. Politicile care conduc la finanțarea sustenabilă a îngrijirii pe termen lung sunt importante pentru sustenabilitatea finanțelor publice, în special în contextul îmbătrânirii populației și al scăderii forței de muncă în Uniune.
- (12) Dependența masivă de îngrijirea informală nu va fi sustenabilă și se preconizează că nevoile de îngrijire formală și presiunea asupra bugetelor publice vor crește.

¹ Van der Ende, M. et al., 2021, Studiu privind explorarea incidenței și a costurilor îngrijirii informale pe termen lung în UE (*Study on exploring the incidence and costs of informal long-term care in the EU*).

- (13) Protecția socială pentru îngrijirea pe termen lung este limitată, iar costurile reprezintă adesea un obstacol serios în calea accesului la îngrijirea pe termen lung. Pentru multe gospodării, resursele financiare se află în fruntea clasamentului motivelor pentru neutilizarea, sau neutilizarea în mai mare măsură a serviciilor profesionale de îngrijire la domiciliu. Fără o protecție socială adecvată, costurile totale estimate ale îngrijirii pe termen lung pot depăși adesea venitul unei persoane. Deși regimurile de protecție socială variază de la un stat membru la altul, în unele state membre sprijinul public este disponibil doar pentru o mică parte a persoanelor cu nevoi de îngrijire pe termen lung. Chiar și atunci când este disponibilă, protecția socială este adesea insuficientă, deoarece, chiar și după primirea sprijinului, în medie, aproape jumătate dintre persoanele în vârstă care au nevoie de îngrijire pe termen lung se află sub pragul sărăciei, conform estimărilor, după acoperirea din resurse proprii a costurilor serviciilor de îngrijire la domiciliu.
- (14) Multe persoane nu pot accesa serviciile de îngrijire pe termen lung de care au nevoie, printre altele, din cauza unei oferte globale scăzute de servicii și din cauza gamei limitate de opțiuni de îngrijire pe termen lung și a decalajelor teritoriale. În multe state membre, opțiunile de îngrijire pe termen lung sunt limitate. În cazul în care există mai multe opțiuni, acestea se limitează în principal la îngrijirea informală, asigurată în principal de femei, și îngrijirea rezidențială. Oferta de îngrijire pe termen lung la domiciliu și în comunitate este încă scăzută. În plus, disparitățile teritoriale în ceea ce privește furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung îngreunează accesul egal la îngrijirea pe termen lung, în special în zonele rurale și în cele care se depopulează. Opțiunile sunt și mai limitate pentru persoanele cu handicap, din cauza accesibilității inegale a serviciilor de îngrijire. Deși diversitatea sistemelor de îngrijire pe termen lung din statele membre este recunoscută, rețele publice puternice de furnizori de servicii de îngrijire pe termen lung, dotate cu resursele umane și financiare adecvate, pot contribui la îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire pe termen lung.

- (15) În domeniul îngrijirii pe termen lung, calitatea depinde de un mecanism eficace de asigurare a calității, care, în multe state membre, lipsește sau nu dispune de resurse suficiente. Asigurarea calității este adesea insuficientă în îngrijirea la domiciliu și în comunitate. Deși calitatea serviciilor de îngrijire rezidențială este mai reglementată, standardele de calitate se concentrează adesea pe rezultatele clinice și nu abordează suficient calitatea vieții persoanelor care beneficiază de îngrijire și capacitatea acestora de a trăi independent. Chiar și atunci când sunt în vigoare standarde de calitate, punerea lor în aplicare nu este întotdeauna eficace, adesea din cauza unei structuri administrative inadecvate sau a lipsei de resurse. Lipsa unor standarde de înaltă calitate aplicate strict atât furnizorilor de servicii publice, cât și celor privați poate conduce la situații de neglijență și abuz pentru beneficiarii serviciilor de îngrijire și la condiții de muncă precare pentru îngrijitori. Un cadru de calitate național pentru îngrijirea pe termen lung, adaptat contextului și structurilor operaționale naționale, poate contribui la abordarea acestor provocări. Un astfel de cadru poate fi transpus în cadre de calitate specifice pentru diferite niveluri de furnizare și administrare a îngrijirii pe termen lung sau pentru diverse medii de îngrijire.

- (16) Îngrijirea pe termen lung are o valoare socială importantă și un potențial important de creare de locuri de muncă, însă statele membre întâmpină dificultăți în a atrage și a păstra lucrători din sistemul serviciilor de îngrijire, printre altele din cauza competențelor inadecvate, a condițiilor de muncă dificile și a salariilor mici. Există oportunități neexploatate pentru a aborda deficitul de forță de muncă din acest sector. Printre astfel de măsuri s-ar putea număra, în funcție de nevoile și circumstanțele naționale, măsuri care să vizeze lucrătorii cu fracțiune de normă care doresc să își crească timpul de lucru, foștii îngrijitori șomeri și inactivi, lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire formale pe termen lung care doresc să își amâne pensionarea și studenții. Fără a aduce atingere competenței statelor membre de a reglementa admisia, inclusiv volumele de admisie, a resortisanților țărilor terțe în scopul ocupării unui loc de muncă, explorarea unor căi de migrație legale și etice pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung ar putea contribui la rezolvarea deficitului de forță de muncă.
- (17) Competențele necesare în sectorul îngrijirii sunt din ce în ce mai complexe. Competențele reprezintă o combinație de cunoștințe, abilități și atitudini care îi permit unei persoane să îndeplinească cu succes o sarcină sau o activitate într-un anumit context. Pe lângă aptitudinile și competențele tradiționale, îngrijitorii trebuie adesea să aibă expertiză tehnologică legată de utilizarea noilor tehnologii, competențe digitale și competențe de comunicare, adesea într-o limbă străină, precum și competențe pentru a face față nevoilor complexe și pentru a lucra în echipe multidisciplinare. Fără politici adecvate în materie de educație și formare, inclusiv formarea la locul de muncă, cerințele în materie de competențe pot acționa pentru mulți ca o barieră în calea intrării sau a avansării în acest sector.

- (18) Îngrijitorii de profesie se confruntă adesea cu o lipsă de formare în domeniul securității și sănătății în muncă, cu formule de lucru atipice, cu un program de lucru neregulat, cu munca în schimburi, cu lacune în materie de protecție socială, cu tensiuni fizice sau mentale și cu salarii mici. Acoperirea scăzută prin contracte colective de muncă a lucrătorilor din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung și cheltuielile publice limitate în domeniul îngrijirii pe termen lung pot contribui la salariile scăzute din acest sector.
- (19) Anumite categorii de lucrători, inclusiv îngrijitorii la domiciliu în sistemul serviciilor de îngrijire în regim intern sau lucrătorii casnici care oferă servicii de îngrijire pe termen lung, se confruntă cu condiții de muncă deosebit de dificile, inclusiv salarii mici, condiții de lucru nefavorabile, muncă nedeclarată, protecție socială inadecvată, precum și cu nerespectarea normelor esențiale de protecție a muncii și forme neregulate de angajare. Convenția privind personalul casnic (nr. 189) din 2011 a Organizației Internaționale a Muncii stabilește drepturile și principiile de bază și impune autorităților naționale competente să ia o serie de măsuri în vederea asigurării unor condiții de muncă decente pentru lucrătorii casnici.

- (20) Îngrijirea informală joacă un rol esențial în furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung, întrucât îngrijitorii informali, în special femeii, asigură în mod tradițional cea mai mare parte a îngrijirilor, adesea din cauza lipsei unor servicii de îngrijire formală pe termen lung accesibile, inclusiv din punct de vedere financiar. Pe de altă parte, multe persoane aleg, de asemenea, să furnizeze sau să primească îngrijire informală ca o chestiune de preferință. Cu toate acestea, furnizarea de îngrijire informală poate afecta sănătatea fizică și mentală și bunăstarea îngrijitorilor și reprezintă un obstacol semnificativ în calea ocupării forței de muncă, în special pentru femeii. Acest lucru are un efect imediat asupra veniturilor lor curente și le poate afecta prestațiile de bătrânețe ca urmare a unei acumulări reduse a drepturilor la pensie, impactul putând fi și mai important în cazul îngrijitorilor cu responsabilități suplimentare de îngrijire a copiilor. Prin urmare, un bun echilibru între viața profesională și cea privată și o mai bună conciliere a muncii cu sarcinile de îngrijire sunt necesare pentru toți îngrijitorii informali, atât bărbați, cât și femeii. În plus, în unele cazuri, îngrijitorii informali nu au acces la o protecție socială adecvată și nu primesc suficient sprijin direct și/sau indirect pentru activitățile lor de îngrijire, inclusiv sprijin financiar. Măsurile în sprijinul validării competențelor lor îi pot ajuta pe cei interesați să facă tranziția către activități de îngrijire formală. Copiii și tinerii care provin din familii în care un membru suferă de o boală cronică tind să se confrunte cu mai multe probleme de sănătate mintală și mai multe efecte negative, cu consecințe pe termen lung asupra veniturilor și a incluziunii lor în societate.

- (21) Organizarea serviciilor de îngrijire pe termen lung diferă la nivelul Uniunii. Îngrijirea pe termen lung este organizată într-un sistem adesea complex de servicii de asistență medicală și socială și, uneori, de alte tipuri de sprijin, cum ar fi ajutorul pentru locuințe și activitățile locale. Există, de asemenea, diferențe în ceea ce privește statutul profesional al îngrijitorilor de profesie, rolul jucat de administrațiile de la nivel național, regional și local și de sectorul public, cel privat și cel cooperatist. Indicatorii utilizați pentru monitorizarea îngrijirii pe termen lung variază, de asemenea, iar adesea datele administrative nu sunt disponibile sau comparabile la nivelul Uniunii.
- (22) Printre părțile interesate din domeniul îngrijirii pe termen lung se numără persoanele care au nevoie de îngrijire pe termen lung, membrii familiilor acestora și organizațiile care le reprezintă, autoritățile competente de la nivel național, regional și local, partenerii sociali, organizațiile societății civile, furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung și organismele responsabile cu promovarea incluziunii sociale și a integrării și cu protecția drepturilor fundamentale, inclusiv organismele naționale de promovare a egalității. Organismele economiei sociale, inclusiv cooperativele, societățile de ajutor reciproc, asociațiile și fundațiile, precum și întreprinderile sociale sunt parteneri importanți ai autorităților publice pentru furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung.

(23) Procesul semestrului european, sprijinit de tabloul de bord social, a evidențiat provocările din domeniul îngrijirii pe termen lung, ceea ce a dus la primirea de către unele state membre a unor recomandări specifice în acest domeniu. Orientările privind ocuparea forței de muncă ale statelor membre adoptate prin Decizia (UE) 2022/2296 a Consiliului¹ subliniază importanța asigurării disponibilității unor servicii de îngrijire pe termen lung accesibile, inclusiv din punct de vedere financiar, și de calitate. Metoda deschisă de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială urmărește să promoveze servicii de îngrijire pe termen lung accesibile, de înaltă calitate și sustenabile și sprijină acest obiectiv prin monitorizare, supravegherea multilaterală a reformelor, activități tematice și învățare reciprocă. Comitetul pentru protecție socială a elaborat un cadru european de calitate pentru serviciile sociale², inclusiv îngrijirea pe termen lung. Cu toate acestea, nu există încă un cadru cuprinzător la nivelul Uniunii care să ghideze reformele naționale în domeniul îngrijirii pe termen lung.

¹ Decizia (UE) 2022/2296 a Consiliului din 21 noiembrie 2022 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre (JO L 304, 24.11.2022, p. 67).

² Un cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale, SPC/2010/10/8 final.

- (24) Uniunea oferă numeroase oportunități de finanțare pentru îngrijirea pe termen lung, vizând diferite priorități de investiții în conformitate cu reglementările specifice ale diferitelor programe de finanțare, printre care se numără Fondul european de dezvoltare regională (cu accent prioritar pe serviciile nerezidențiale familiale și în comunitate), Fondul social european Plus și componenta sa pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială, Fondul pentru o tranziție justă, Orizont Europa, programul „UE pentru sănătate”, programul „Europa digitală”, sprijinul tehnic pentru îmbunătățirea capacității autorităților naționale de a concepe, de a dezvolta și de a pune în aplicare reforme prin intermediul Instrumentului de sprijin tehnic, precum și Mecanismul de redresare și reziliență pentru reformele și investițiile eligibile în contextul redresării în urma pandemiei de COVID-19.

(25) Prezenta recomandare se bazează pe dreptul Uniunii, care este aplicabil și relevant pentru îngrijirea pe termen lung, referitor la transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă, cum sunt de exemplu Directivele 96/71/CE¹, (UE) 2019/1152² și (UE) 2022/2041³ ale Parlamentului European și ale Consiliului, cel referitor la echilibrul dintre viața profesională și cea privată, cum este de exemplu Directiva (UE) 2019/1158 a Parlamentului European și a Consiliului⁴, precum și cel referitor la securitatea și sănătatea în muncă, cum sunt de exemplu Directivele 89/391/CEE⁵, 89/656/CEE⁶, 90/269/CEE⁷ și 98/24/CE⁸ ale Consiliului

¹ Directiva 96/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii (JO L 18, 21.1.1997, p. 1).

² Directiva (UE) 2019/1152 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în Uniunea Europeană (JO L 186, 11.7.2019, p. 105).

³ Directiva (UE) 2022/2041 a Parlamentului European și a Consiliului din 19 octombrie 2022 privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană (JO L 275, 25.10.2022, p. 33).

⁴ Directiva (UE) 2019/1158 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor și de abrogare a Directivei 2010/18/UE a Consiliului (JO L 188, 12.7.2019, p. 79).

⁵ Directiva 89/391/CEE a Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (JO L 183, 29.6.1989, p.1).

⁶ Directiva 89/656/CEE a Consiliului din 30 noiembrie 1989 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru utilizarea de către lucrători a echipamentelor individuale de protecție la locul de muncă [a treia directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (OJ L 393, 30.12.1989, p. 18).

⁷ Directiva 90/269/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru manipularea manuală a încărcăturilor care prezintă riscuri pentru lucrători și, în special, de producere a unor afecțiuni dorso-lombare [a patra directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (JO L 156 21.6.1990, p. 9).

⁸ Directiva 98/24/CE a Consiliului din 7 aprilie 1998 privind protecția sănătății și securității lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici la locul de muncă [a patrusprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (JO L 131, 5.5.1998, p. 11).

și Directivele 2000/54/CE¹, 2003/88/CE², 2004/37/CE³ și 2013/35/UE⁴ ale Parlamentului European și ale Consiliului.

- (26) Respectând pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității și ținând seama de diversitatea și diferitele structuri organizaționale ale sistemelor de îngrijire pe termen lung, inclusiv sistemele descentralizate, prezenta recomandare nu aduce atingere competențelor statelor membre de a-și organiza sistemele de protecție socială și nu le împiedică să mențină sau să stabilească dispoziții privind protecția socială care să le depășească pe cele recomandate,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

¹ Directiva 2000/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 septembrie 2000 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici la locul de muncă [a șaptea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (JO L 262, 17.10.2000, p. 21).

² Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru (JO L 299, 18.11.2003, p. 9).

³ Directiva 2004/37/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la locul de muncă la agenți cancerigeni sau mutageni ori la substanțe toxice pentru reproducere [a șasea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (JO L 158, 30.4.2004, p. 50).

⁴ Directiva 2013/35/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele minime de sănătate și securitate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a douăzecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] și de abrogare a Directivei 2004/40/CE (OJ L 179, 29.6.2013, p. 1).

OBIECTIVUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE

1. Prezenta recomandare are ca obiectiv îmbunătățirea accesului la servicii de îngrijire pe termen lung accesibile din punct de vedere financiar și de înaltă calitate pentru toate persoanele care au nevoie de acestea.
2. Prezenta recomandare vizează toate persoanele care au nevoie de îngrijire pe termen lung, precum și toți îngrijitorii formali și informali. Aceasta se aplică serviciilor de îngrijire pe termen lung furnizate în toate mediile de îngrijire.

DEFINIȚII

3. În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții:
 - (a) „îngrijire pe termen lung” înseamnă o serie de servicii și asistență pentru persoanele care, din cauza unei fragilități, a unei boli și/sau a unui handicap de natură fizică și/sau mintală pe o perioadă îndelungată, sunt dependente de sprijin pentru îndeplinirea activităților cotidiene și/sau au nevoie de asistență medicală în permanență. Activitățile cotidiene pentru care sprijinul este necesar pot include activitățile de îngrijire personală pe care o persoană trebuie să le desfășoare în fiecare zi, și anume activități cotidiene, precum spălatul, îmbrăcatul, hrănirea, așezarea pe pat sau ridicarea din pat sau pe/de pe un scaun, deplasarea, utilizarea toaletei și controlul funcțiilor vezicii urinare și intestinelor sau pot fi legate de viața independentă, și anume activități instrumentale cotidiene, precum pregătirea meselor, gestionarea banilor, cumpărarea de alimente sau de obiecte personale, efectuarea de activități casnice ușoare sau grele și utilizarea unui telefon;

- (b) „îngrijire formală pe termen lung” înseamnă îngrijirea pe termen lung furnizată de lucrători profesioniști din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung, care poate lua forma îngrijirii la domiciliu, a îngrijirii în comunitate sau a îngrijirii rezidențiale;
- (c) „îngrijire la domiciliu” înseamnă îngrijirea formală pe termen lung furnizată la domiciliul privat al beneficiarului de către unul sau mai mulți lucrători profesioniști din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- (d) „îngrijire în comunitate” înseamnă îngrijirea formală pe termen lung furnizată și organizată la nivel comunitar, de exemplu, sub formă de servicii de îngrijire personală sau de îngrijire temporară;
- (e) „îngrijire rezidențială” înseamnă îngrijirea formală pe termen lung oferită persoanelor care se află într-un cadru rezidențial de îngrijire pe termen lung;
- (f) „îngrijire informală” înseamnă îngrijirea pe termen lung oferită de un îngrijitor informal, și anume de cineva din mediul social al persoanei care are nevoie de îngrijire, inclusiv un partener, un copil, un părinte sau o altă persoană, care nu este angajată ca lucrător profesionist din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- (g) „viață independentă” înseamnă că toate persoanele care au nevoie de îngrijire pe termen lung pot trăi în comunitate având o libertate de alegere egală cu a celorlalte persoane, au posibilitatea, în condiții de egalitate cu ceilalți, de a-și alege locul de reședință, precum și unde și cu cine să locuiască și nu sunt obligate să trăiască într-un anumit mediu;

- (h) „lucrător la domiciliu din sistemul serviciilor de îngrijire” înseamnă orice persoană care desfășoară activități casnice și care oferă îngrijire pe termen lung în cadrul unui raport de muncă;
- (i) „îngrijitor în regim intern din sistemul serviciilor de îngrijire” înseamnă un lucrător la domiciliu din sistemul serviciilor de îngrijire care locuiește cu beneficiarul serviciilor de îngrijire și furnizează servicii de îngrijire pe termen lung.

CARACTERUL ADECVAT, DISPONIBILITATEA ȘI CALITATEA

4. Se recomandă ca statele membre să asigure caracterul adecvat al protecției sociale pentru îngrijirea pe termen lung, în special prin asigurarea faptului că toate persoanele care au nevoie de îngrijire pe termen lung au acces la îngrijire pe termen lung care:
- (a) se acordă prompt, permițând persoanelor care au nevoie de îngrijire pe termen lung să primească îngrijirile necesare de îndată ce și atât timp cât este necesar;
 - (b) este cuprinzătoare, acoperind toate nevoile de îngrijire pe termen lung care rezultă din declinul mental și/sau fizic al capacității funcționale, identificat printr-o evaluare bazată pe criterii de eligibilitate clare și obiective și în coordonare cu alte servicii de sprijin și asistență socială;
 - (c) este accesibilă din punct de vedere financiar, permițând persoanelor care au nevoie de îngrijire pe termen lung să își mențină un nivel de trai decent, protejându-le împotriva sărăciei și a excluziunii sociale cauzate de nevoile lor de îngrijire pe termen lung și asigurându-le demnitatea.

5. Se recomandă ca statele membre să își alinieze în permanență oferta de servicii de îngrijire pe termen lung la nevoile de îngrijire pe termen lung, oferind, în același timp, o combinație echilibrată de opțiuni de îngrijire pe termen lung în toate mediile de îngrijire, pentru a răspunde diferitelor nevoi de astfel de îngrijiri și sprijinind libertatea de alegere a persoanelor care au nevoie de îngrijire, precum și participarea lor la luarea deciziilor, inclusiv prin:
- (a) dezvoltarea și/sau îmbunătățirea îngrijirii la domiciliu și a îngrijirii în comunitate;
 - (b) eliminarea decalajelor teritoriale în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor de îngrijire pe termen lung și accesul la acestea, în special în zonele rurale și în cele care se depopulează;
 - (c) introducerea unor tehnologii inovatoare și a unor soluții digitale accesibile în furnizarea de servicii de îngrijire, inclusiv pentru a sprijini autonomia și o viață independentă, abordând în același timp potențialele provocări ale digitalizării;
 - (d) asigurarea unor servicii și structuri de îngrijire pe termen lung accesibile persoanelor cu nevoi și cu handicapuri specifice, care respectă dreptul egal al tuturor persoanelor cu handicap de a trăi independent în comunitate și de a avea o libertate de alegere egală cu a celorlalte persoane.
 - (e) asigurarea faptului că serviciile de îngrijire pe termen lung sunt bine coordonate cu serviciile de prevenire, cu îmbătrânirea sănătoasă și activă și cu serviciile de sănătate și că sprijină autonomia și viața independentă, refăcând cât mai mult posibil sănătatea fizică sau mintală sau prevenind deteriorarea acesteia.

6. Se recomandă ca statele membre să se asigure că sunt stabilite criteriile și standarde de înaltă calitate pentru toate mediile de îngrijire pe termen lung, adaptate caracteristicilor acestora, și că standardele și criteriile respective sunt aplicate tuturor furnizorilor de servicii de îngrijire pe termen lung, indiferent de statutul lor juridic. În acest scop, statele membre sunt invitate să asigure un cadru de calitate național pentru serviciile de îngrijire pe termen lung, în conformitate cu principiile de calitate prevăzute în anexă, care să includă un mecanism adecvat de asigurare a calității și care:
- (a) să asigure respectarea criteriilor și standardelor de calitate în toate mediile de îngrijire pe termen lung și de către toți furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung, în colaborare cu aceștia și cu persoanele care beneficiază de îngrijire pe termen lung;
 - (b) să ofere stimulente și să consolideze capacitatea furnizorilor de servicii de îngrijire pe termen lung de a depăși standardele minime de calitate și de a îmbunătăți calitatea în mod continuu;
 - (c) să aloce resurse pentru asigurarea calității la nivel național, regional și local și să încurajeze furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung să dispună de resurse financiare pentru gestionarea calității;
 - (d) să se asigure, după caz, că cerințele privind calitatea îngrijirii pe termen lung sunt integrate în achizițiile publice;
 - (e) să promoveze autonomia, viața independentă și incluziunea în comunitate în toate mediile de îngrijire pe termen lung;
 - (f) să asigure protecția împotriva abuzului, a hărțuirii, a neglijării și a tuturor formelor de violență pentru toate persoanele care au nevoie de îngrijire și pentru toți îngrijitorii.

PERSOANELE CARE ASIGURĂ SERVICII DE ÎNGRIIRE

7. Se recomandă ca statele membre să asigure sprijin pentru locuri de muncă de calitate și condiții de muncă echitabile în domeniul îngrijirii pe termen lung, în special prin:
- (a) promovarea dialogului social național și a negocierilor colective în domeniul îngrijirii pe termen lung, inclusiv sprijinirea dezvoltării unor salarii atractive, a unor formule de lucru adecvate și a nediscriminării în acest sector, respectând în același timp autonomia partenerilor sociali;
 - (b) fără a aduce atingere dreptului Uniunii privind sănătatea și siguranța la locul de muncă și asigurând, în același timp, aplicarea sa efectivă, promovarea celor mai înalte standarde în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă, inclusiv a protecției împotriva hărțuirii, a abuzurilor și a tuturor formelor de violență, pentru toți lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
 - (c) abordarea provocărilor cu care se confruntă categoriile vulnerabile de lucrători, cum ar fi lucrătorii la domiciliu din sistemul serviciilor de îngrijire, lucrătorii la domiciliu în regim intern din sistemul serviciilor de îngrijire și lucrătorii migranți din sistemul serviciilor de îngrijire, inclusiv prin asigurarea unei reglementări și profesionalizări eficiente a acestor activități de îngrijire.

8. Se recomandă ca statele membre, în colaborare, după caz, cu partenerii sociali, furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung și alte părți interesate, să îmbunătățească profesionalizarea îngrijirii și să abordeze nevoile în materie de competențe și deficitul de lucrători din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung, în special prin:
- (a) conceperea și îmbunătățirea educației și formării inițiale și continue pentru a-i înzestra pe lucrătorii actuali și viitori din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung cu aptitudinile și competențele necesare, inclusiv digitale;
 - (b) crearea de parcursuri profesionale în sectorul îngrijirii pe termen lung, inclusiv prin perfecționare, recalificare, validarea competențelor și servicii de informare și orientare;
 - (c) stabilirea unor parcursuri către un statut profesional reglementat pentru lucrătorii nedeclarați din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
 - (d) explorarea căilor legale de migrație pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
 - (e) consolidarea standardelor profesionale, oferirea unui statut profesional, a unor perspective de carieră atractive și a unei protecții sociale adecvate pentru lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung, inclusiv pentru cei cu calificări reduse sau fără calificări;
 - (f) punerea în aplicare a unor măsuri de combatere a stereotipurilor de gen și a segregării de gen și de sporire a atractivității profesiei de îngrijitor pe termen lung atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

9. Se recomandă ca statele membre să stabilească proceduri clare de identificare a îngrijitorilor informali și de sprijinire a acestora în activitățile lor de îngrijire:
- (a) facilitând cooperarea acestora cu lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung;
 - (b) sprijinind accesul acestora la formarea necesară, inclusiv în domeniul sănătății și siguranței la locul de muncă, la consiliere, la asistență medicală, la sprijin psihologic și la îngrijire temporară, și ajutându-i totodată să găsească un echilibru între responsabilitățile profesionale și cele de îngrijire;
 - (c) acordându-le accesul la protecție socială și/sau un sprijin financiar adecvat, asigurându-se, în același timp, că astfel de măsuri de sprijin nu descurajează participarea pe piața muncii.

GVERNANȚĂ, MONITORIZARE ȘI RAPORTARE

10. Se recomandă ca statele membre să asigure o bună guvernare a politicilor în domeniul îngrijirii pe termen lung, inclusiv un mecanism de coordonare eficace pentru conceperea, implementarea și monitorizarea măsurilor de politică și a investițiilor în acest domeniu, în special prin:
- (a) instituirea unui coordonator național pentru îngrijirea pe termen lung sau a unui alt mecanism de coordonare similar adecvat, în funcție de circumstanțele naționale, care să sprijine punerea în aplicare a prezentei recomandări la nivel național;

- (b) implicarea părților interesate relevante, de exemplu a partenerilor sociali, a organizațiilor societății civile, a actorilor din economia socială, a instituțiilor de educație și formare profesională și a beneficiarilor de servicii de îngrijire, precum și a altor părți interesate de la nivel național, regional și local în pregătirea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor de îngrijire pe termen lung și îmbunătățirea coerenței acestora cu alte politici relevante, inclusiv a politicilor din domeniul precum asistența medicală, ocuparea forței de muncă, educația și formarea, protecția socială și incluziunea socială mai cuprinzătoare, egalitatea de gen, drepturile persoanelor cu handicap și drepturile copiilor;
- (c) asigurarea unui cadru național pentru colectarea și evaluarea datelor, bazat pe indicatori relevanți, defalcați în funcție de sex și vârstă, în cazul în care acest lucru este relevant și posibil, colectarea de dovezi, inclusiv cu privire la lacunele în furnizarea de servicii de îngrijire pe termen lung:
- (d) colectarea lecțiilor învățate, a practicilor de succes și a feedbackului cu privire la politicile și practicile în materie de îngrijire pe termen lung, inclusiv din partea beneficiarilor serviciilor de îngrijire, a îngrijitorilor și a altor părți interesate, pentru a contribui la elaborarea politicilor;
- (e) dezvoltarea unui mecanism de previzionare a nevoilor de îngrijire pe termen lung la nivel național, regional și local și integrarea acestuia în planificarea furnizării de servicii de îngrijire pe termen lung;
- (f) consolidarea planificării pentru situații de urgență și a capacității de a asigura continuitatea furnizării de servicii de îngrijire pe termen lung atunci când apar circumstanțe neprevăzute și situații de urgență;

- (g) luarea de măsuri, inclusiv la nivel regional și local, pentru a sensibiliza persoanele care au nevoie de îngrijire pe termen lung, familiile acestora, lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung și îngrijitorii informalii în ceea ce privește serviciile de îngrijire pe termen lung și sprijinul disponibile, precum și pentru a încuraja utilizarea acestora și a facilita această utilizare;
- (h) mobilizarea și utilizarea eficientă din punctul de vedere al costurilor a unei finanțări adecvate și sustenabile pentru îngrijirea pe termen lung, inclusiv prin utilizarea fondurilor și a instrumentelor Uniunii și prin aplicarea unor politici în favoarea finanțării sustenabile a serviciilor de îngrijire pe termen lung care să fie coerente cu sustenabilitatea generală a finanțelor publice.

11. Se recomandă ca, în termen de 18 luni de la adoptarea prezentei recomandări, statele membre să comunice Comisiei setul de măsuri care au fost luate sau care sunt prevăzute pentru punerea ei în aplicare, pe baza, dacă este cazul, pe strategiile sau planurile naționale existente și ținând seama de circumstanțele naționale, regionale și locale. Dacă este cazul, rapoartele ulterioare privind progresele înregistrate ar trebui să se bazeze pe mecanismele și forurile de raportare relevante, inclusiv pe cele din cadrul metodei deschise de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială, al semestrului european și al altor mecanisme relevante de programare și raportare ale Uniunii, precum planurile naționale de redresare.

12. Consiliul salută intenția Comisiei de:

- (a) a mobiliza finanțare și sprijin tehnic din partea Uniunii pentru a promova reformele naționale și inovarea socială în domeniul îngrijirii pe termen lung;

- (b) a monitoriza progresele înregistrate în punerea în aplicare a prezentei recomandări în contextul semestrului european și al metodei deschise de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială, evaluând periodic progresele realizate împreună cu Comitetul pentru protecție socială și, după caz, cu Comitetul pentru ocuparea forței de muncă, pe baza măsurilor menționate la punctul 11, a programelor de reformă naționale sau a altor documente relevante, a rapoartelor privind progresele înregistrate din partea statelor membre, precum și pe baza cadrului de indicatori menționat la litera (e), și de a transmite Consiliului un raport în termen de cinci ani de la adoptarea prezentei recomandări;
- (c) a colabora cu statele membre, prin intermediul Comitetului pentru protecție socială, al Comitetului pentru ocuparea forței de muncă și, dacă este relevant, cu coordonatorii pentru îngrijirea pe termen lung sau cu membri ai mecanismelor de coordonare menționate la punctul 10 litera (a), precum și cu părțile interesate relevante, pentru a facilita învățarea reciprocă, a face schimb de experiență și a monitoriza acțiunile întreprinse ca răspuns la prezenta recomandare, după cum este indicat la punctul 11;
- (d) a colabora cu statele membre pentru a spori disponibilitatea, domeniul de aplicare și relevanța datelor comparabile privind îngrijirea pe termen lung la nivelul Uniunii, pe baza rezultatelor viitoare ale grupului operativ al Comisiei privind statisticile referitoare la îngrijirea pe termen lung;

- (e) a colabora cu Comitetul pentru protecție socială în vederea elaborării unui cadru de indicatori pentru monitorizarea punerii în aplicare a prezentei recomandări, pe baza activității comune privind indicatorii comuni referitori la îngrijirea pe termen lung și a altor cadre de monitorizare, pentru a evita suprapunerea activităților și a limita sarcina administrativă;
- (f) a elabora rapoarte comune cu Comitetul pentru protecție socială privind îngrijirea pe termen lung, care să analizeze provocările comune în materie de îngrijire pe termen lung și măsurile adoptate de statele membre pentru a le face față;
- (g) a consolida eforturile de sensibilizare și de comunicare la nivelul Uniunii și între statele membre și părțile interesate relevante.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu
Președintele

ANEXĂ

PRINCIPII DE CALITATE PENTRU ÎNGRIJIREA PE TERMEN LUNG

Statele membre sunt invitate să asigure un cadru de calitate național pentru serviciile de îngrijire pe termen lung, astfel cum este menționat la punctul 6, în conformitate cu următoarele principii. Aceste principii se aplică tuturor furnizorilor de servicii de îngrijire pe termen lung, indiferent de statutul lor juridic și în toate mediile de îngrijire. Acestea exprimă valori comune și o înțelegere comună a calității îngrijirii pe termen lung.

Respect

Îngrijirea pe termen lung respectă demnitatea și alte drepturi și libertăți fundamentale ale persoanelor care au nevoie de îngrijire pe termen lung, ale familiilor și îngrijitorilor acestora. Aceasta include dreptul egal al tuturor persoanelor, în special al celor cu handicap, de a trăi independent în comunitate, cu aceeași libertate de alegere ca celelalte persoane. Îngrijirea pe termen lung se acordă fără discriminare pe criterii de gen, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Persoanele care beneficiază de îngrijire sunt protejate împotriva abuzurilor, a neglijenței și a tuturor formelor de violență.

Prevenție

Îngrijirea pe termen lung urmărește să refacă cât mai mult posibil sau să prevină deteriorarea sănătății fizice și/sau mentale a persoanelor care au nevoie de îngrijire pe termen lung și să consolideze capacitatea acestora de a trăi independent, atenuând, în același timp, singurătatea sau izolarea socială pe care o pot resimți aceste persoane.

Centrare pe individ

Serviciile de îngrijire pe termen lung sunt furnizate fără nicio discriminare și răspund nevoilor specifice și în schimbare ale fiecărei persoane care are nevoie de îngrijire pe termen lung. Ele respectă pe deplin integritatea personală a celor care au nevoie de îngrijire, țin seama de genul acestora și de diversitatea lor fizică, intelectuală, culturală, etnică, religioasă, lingvistică și socială și, după caz, de cea a familiilor lor sau a cercului lor social apropiat. Persoana care are nevoie de îngrijire pe termen lung se află în centrul atenției și stă la baza planificării serviciilor, a gestionării îngrijirii, a perfecționării lucrătorilor și a monitorizării calității.

Exhaustivitate și continuitate

Îngrijirea pe termen lung este concepută și furnizată într-un mod integrat cu toate celelalte servicii relevante, inclusiv asistența medicală și telesănătatea, și cu o coordonare eficace între nivelurile național, regional și local, inclusiv prin implicarea părților interesate din cadrul comunității.

Îngrijirea pe termen lung este organizată astfel încât persoanele care au nevoie de aceasta să se poată baza pe o gamă neîntreruptă de servicii atunci când este necesar și atât timp cât este necesar, încurajându-se totodată incluziunea lor în societate și menținerea legăturilor cu familia și prietenii.. Tranzițiile între diferitele servicii de îngrijire pe termen lung sunt ușoare și vizează evitarea întreruperii serviciului sau a oricărui impact negativ asupra îngrijirii primite.

Accent pe rezultate

Îngrijirea pe termen lung se axează în primul rând pe beneficiile pentru persoanele care primesc îngrijiri, în ceea ce privește calitatea vieții și capacitatea lor de a trăi independent, ținând cont, după caz, de beneficiile pentru familiile lor, pentru îngrijitorii informali și pentru comunitate.

Transparență

Persoanelor care au nevoie de îngrijire pe termen lung, familiilor sau îngrijitorilor acestora li se furnizează, într-un mod accesibil și ușor de înțeles, consiliere și informații complete cu privire la opțiunile și furnizorii de servicii de îngrijire pe termen lung disponibili, la standardele de calitate și la modalitățile de asigurare a calității, permițându-le astfel să aleagă opțiunea de îngrijire cea mai potrivită.

Forța de muncă

Îngrijirea pe termen lung este asigurată de lucrători calificați și competenți, cu un salariu decent și condiții de muncă echitabile. Se stabilește și se respectă un număr de lucrători adecvat, care să reflecte numărul și nevoile persoanelor care beneficiază de îngrijire pe termen lung și diferitele medii de îngrijire. Drepturile lucrătorilor, confidențialitatea, etica profesională și autonomia profesională sunt respectate. Îngrijitorii sunt protejați împotriva abuzurilor, a hărțuirii și a tuturor formelor de violență.

Învățarea continuă este disponibilă pentru toți lucrătorii din sistemul serviciilor de îngrijire pe termen lung.

Structuri

Toate serviciile de îngrijire pe termen lung respectă normele în materie de sănătate și siguranță, accesibilitate, mediu și economisire a energiei.